

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

שיחות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

ב' דראש השנה, שבת שובה,
וברכות ערב יום הכיפורים – ה'תשכ"ב

בלתי מוגה

יר"ל לשי"פ וילך, שבת שובה, ה'תשס"ו

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ששים ושש לבריאה

מאה ושלוש שנה להולדת כ"ק אדמו"ר זי"ע

נדפס לזכות ועל ידי

שמואל הכהן בן חנה

לאריכות ימים ושנים טובות ובריאות

ולהצלחה רבה ומופלגה בטוב הנראה והנגלה

בכל אשר יפנה בגשמיות וברוחניות

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ וילך, ה' תשרי, שבת תשובה, הננו מוציאים לאור קונטרס הכולל שיחות: ראש השנה; שבת תשובה; וברכות ערב יום הכיפורים ה'תשכ"ב — הנחה בלתי מוגה.

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

מוצאי ראש השנה, ה'תשס"ו
מאה ושלש שנה להולדת כ"ק אדמו"ר זי"ע
ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2005 by
Vaad HANOCHOS BLAHAK

788 Eastern Parkway Suite #408
Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610 • Fax. (718) 778-5776

E-mail: info@lahak.org

Internet: http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch, Inc.

5766 • 2005

Printed in the United States of America

נדפס בדפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

סדר ועימוד בתכנת „תג”. הפצה בארצות-הברית: (718) 735-4585

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

Tel. (718) 604-2610 Fax. (718) 778-5776

בס"ד. ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א להתלמידים שיחיו
ערב יום הכיפורים לפני כל נדרי, ה'תשכ"ב — בחדרו הק'.

בלתי מוגה

"וידבר ה' אל משה לאמר. דבר אל אהרן ואל בניו לאמר כה תברכו את בני ישראל אמור להם. יברכך ה' וישמרך. יאר ה' פניו אליך ויחונך. ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום. ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם"¹.

יתן השי"ת לכל אחד מכם חתימה וגמר חתימה טובה לשנה טובה ומתוקה.

שתהי' שנת הצלחה בלימוד הנגלה ושנת הצלחה בלימוד החסידות — לימוד המביא לידי מעשה, בקיום המצוות בהידור, ועבודת התפלה בכלל זה, כמובן,

ושתזכו להפיץ את לימוד התורה עד כמה שידו מגעת, ובאופן דמוסיף והולך מוסיף ואור, ועד שיהי' "כמים לים מכסים"²,

וזה יביא את משיח צדקנו, בעגלא דידן, למטה מעשרה טפחים, בגאולה האמיתית והשלימה, בקרוב ממש.

(1) נשא ו, ככ"ז.
(2) ישעי' יא, ט. וראה רמב"ם הל' מלכים בסופן.

בס"ד. ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א

ערב יום הכיפורים, אחר תפלת מנחה, ה'תשכ"ב

יתן! השי"ת לכל אחד ואחת חתימה וגמר חתימה טובה לשנה טובה ומתוקה בטוב הנראה והנגלה למטה מעשרה טפחים.

וכיון שזוהי שנה ועיבורה, "שנה תמימה"², שנה שלימה — יקויים הענין בעבודת האדם וגם בפועל — למלאות פגימת הלבנה ולא יהי בה שום מיעוט³, ו"הם עתידים להתחדש כמותה"⁴, ועד ש"נקבה תסובב גבר"⁵.

ומתוך תשובה עילאה (שענינה בשמחה⁶) — הנה "בשמחה תצאו ובשלום תובלון"⁷, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, בקרוב ממש.

בס"ד. שיחת* יום ב' דראש השנה, ה'תשכ"ב.

בלתי מוגה

א. כ"ק אדמו"ר שליט"א נטל ידיו הק' לסעודה. צוה לנגן הניגון "אבינו מלכנו", ניגון "שלש תנועות" (דהבעש"ט, הרב המגיד ואדמו"ר הזקן), והניגון "ימין ה'".

אח"כ צוה לנגן, ואמר מאמר ד"ה טוב טעם ודעת למדני.

* * *

ב. בנוגע לתקיעת שופר — מצינו בהמשך וככה שני משלים שונים:

משל הא', מהבעש"ט ז"ל — מ"מלך שהי' לו בן יחיד .. שהי' חביב אצלו כבבת עינו ממש, ועלה בדעת האב ובנו שיסע למדינות אחרות ללמוד חכמות .. ויהי ברבות הימים .. עלה בלבו לחזור למדינת אביו, אבל מחמת אריכות הזמן שכח גם לשון מדינתו .. עד שהתחיל לצעוק בקול גדול בכדי שיכיר המלך קולו, וכשהכיר המלך קולו (ע"י טביעת עין שכלו) אמר הלא זהו קול בני כו'. וכך יובן הנמשל למעלה, שנש"י נק' בנים למקום", וכמאמר הבעש"ט² שאהבת הקב"ה לישראל היא כמשל אהבת הורים זקנים לבנם יחידם שנולד להם לעת זקנתם — "והוריד הנשמה בגוף, שזהו כמשל בן המלך שהלך בדרך רחוקה .. עד שהתחיל לשוב ולצעוק בקול פשוט .. וזהו התקיעה בקול שופר שהוא בחי' צעקה פנימית .. וע"י צעקה זו מתעורר ממה"מ הקב"ה ומראה חיבתו לבנו יחידו כו'".

ומשל הב', מהרה"צ ר' לוי יצחק מבארדיטשוב³ — כידוע⁴ שהי' מלמד זכותן של ישראל, והלימוד-זכות שלו פעל למעלה, ונמשך גם למטה, לא רק ברוחניות אלא גם בגשמיות — מ"מלך בשר ודם שנסע ליער גדול .. ולא מצא הדרך הנכון והישר לשוב לביתו, וראה ביער אנשים כפרים ושאלם על הדרך .. ולא ידעו .. עד שמצא איש חכם ונבון ושאלו על

(*) ראשי פרקים (המו"ל).
 (1) תרל"ז (פרק ע) — נתבאר בתו"מ סה"מ תשרי ע' נו. ע' סד ואילך. לקו"ש חל"ד ע' 183 ואילך.
 (2) ראה כתר שם טוב (הוצאת תשנ"ט) בהוספות סקס"ז. וש"נ.
 (3) קדושת לוי דרוש לר"ה (צו, א) ד"ה בחצוצרות.
 (4) ראה אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ב ע' תקלה. ח"ה ע' פח. סה"ש תרצ"א ע' 203. קיץ ה'ש"ת ע' 116. וראה גם תו"מ ח"א ע' 197.

(1) הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א (באידיש). במהדורא זו ניתספו עוד איזה ציוני מ"מ ע"י המו"ל.
 (2) ערכין לא, א (במשנה).
 (3) נוסח סדר קידוש לבנה.
 (4) שם (מסנהדרין מב, א).
 (5) ירמ"י לא, כא.
 (6) תניא אגה"ת פ"א.
 (7) ישעי' נה, יב.

הדרך, אז הבין החכם שהמלך הוא.. ויראהו את הדרך, כי מרוב חכמתו ידע את הדרך המלך הנכון והישר, ויולך את המלך לבית המלוכה ויושב אותו על כסא מלכותו.. ויהי אחרי ימים רבים חטא אותו האיש למלך, ויקצוף עליו המלך ויצו לשרים.. לשפוט אותו.. ויצר להאיש מאד.. ויפול לפני המלך ויבקש על נפשו, שקודם שיצא דבר משפטו, ימלא שאלתו בדבר א', והוא, להלביש אותו בגדים הראשונים שלו בשעה שהולך את המלך מהיער, וגם המלך ילבוש בגדים שלבש אז.. ויהי כאשר לבש המלך את בגדיו הנ"ל והאיש את בגדיו הנ"ל, זכר המלך את גודל החסד שעשה עמו אשר החזיר אותו לבית המלוכה וישיבהו על כסא מלכותו, ויכמרו רחמיו עליו.. והשיבהו על כנו. ככל המשל הזה כן אנחנו בני", בשעת מ"ת החזיר הקב"ה התורה על כל אומה ולשון ולא קבלוה, ואנחנו בני" קבלנו התורה בשמחה ועונג עד אשר קדמנו נעשה לנשמע.. לכן אנחנו תוקעים בשופר, היינו באותו הלבוש שהי' במ"ת.. כמ"ש ויהי קול השופר וכו'".

ג. וכיון ששני משלים אלו הובאו בתורת החסידות ביחד, באותו סעיף, הרי זו הוכחה שהם קשורים ושייכים זל"ז.

ואף שלכאורה הם ענינים שונים, שהרי תוכן משל הא' הו"ע התשובה, שזוהי הצעקה כו', שענינה הוא חרטה על העבר (כולל גם על זה גופא שצריך לצעוק ללא אותיות, מפני ששכח את השפה שבה מדברים במדינת המלך) וקבלה על להבא, ואילו משל הב' קשור עם ענין התורה — מ"מ, יש שייכות בין ענין התשובה וענין התורה.

וזהו גם מה שמזכירים בראש-השנה כללות הענין דמתן-תורה והקול שופר דמ"ת — "אתה נגלית וכו'" — שבזה מודגש הקשר והשייכות דענין התשובה (ענינו של השופר דר"ה) עם ענין התורה.

ולהעיר גם ממשנת"ל במאמר⁸, בענין הפסוקים שאומרים קודם תקיעת-שופר, שענינם הוא הקדמת התשובה שמסירה את ההעלמות וההסתרים כו', שכיון שכל פסוק הוא ענין לעצמו שנפרד משאר הפסוקים שבפרשה ההיא, הרי עיקר ענינו הוא אותיות התורה.

ד. וכללות הענין הוא — שע"י תקיעת-שופר נמשכים כל ההמשכות כו', שנכללים בלשון הכתוב⁹ "ונתתי גשמיכם בעתם",

וכיון שיוהכ"פ הוא יום החתונה, נמצא, שביום השבת שלפני יוהכ"פ — השבת שלפני החתונה שבו החתן עולה לתורה — נעשה ה"אויפרופעניש" של הקב"ה שעולה לתורה⁴²...

ובכן, יעזור השי"ת שיהיו ה"אויפרופעניש" והחתונה בשעה טובה ומוצלחת, ונשמח כולנו יחד ביוהכ"פ בשעת החתונה.

*

יא. בנוגע לפרשת האזינו — שעומדים לקרוא בתפלת מנחה — אמרו רז"ל⁴³: "לפי שהי' משה קרוב לשמים, לפיכך אמר האזינו השמים, לפי שהי' רחוק מן הארץ, לפיכך אמר ותשמע הארץ אמרי פי. בא ישעי' וסמך לדבר ואמר⁴⁴ שמעו שמים והאזיני ארץ, שמעו שמים, שהי' רחוק מן השמים, והאזיני ארץ, שהי' קרוב לארץ" (אע"פ שהי' נביא כו').

ובנוגע לענינו:

כ"ק מו"ח אדמו"ר מביא בכמה משיחותיו⁴⁵, שרבינו הזקן הי' "נשמה חרשה", ועד שפעם אמר⁴⁶ שהי' נשמה דאצילות.

והרי ענינו של רבנו הזקן הי' לגלות ולפרסם תורת הבעש"ט, וכדברי כ"ק מו"ח אדמו"ר⁴⁷, שהבעש"ט הורה שכאו"א מישראל יכול להגיע למדרגות הכי נעלות, ואילו רבנו הזקן הורה א"ך יכול כאו"א מישראל להגיע למדרגות הכי נעלות.

ועפ"ז מובן, שעתה (לאחרי פעולתו של רבנו הזקן) יכול כאו"א להגיע למדרגתו של משה רבינו בהיחס לשמים וארץ — שיהי' "רחוק מן הארץ" ו"קרוב לשמים" כמו משה רבינו.

ולאחרי פרשת האזינו — קורין פרשת וזאת הברכה, שבה נאמר⁴⁸ "וליוסף אמר מבורכת הוי' ארצו"⁴²...

ויהי"ר שבקרוב ממש יקויים היעוד "והקיצו ורגנו שוכני עפר"⁴⁹, והוא בראשם, והוא יוליכנו לקראת משיח צדקנו.

(42) כ"ק אדמו"ר שליט"א בכה מאד כשדיבר בענין זה (המור"ל).
(43) ספרי עה"פ.
(44) ישעי' א, ב.
(45) ראה סה"ש תש"ו ריש ע' 127. וש"נ.
(46) סה"ש שם ע' 6. וש"נ.
(47) ראה אג"ק שלו ח"ב ע' שסה. סה"ש תש"ח ע' 259. וראה גם תו"מ ח"א ע' 190. וש"נ.
(48) לג, יג.
(49) ישעי' כו, יט.

(5) ע"ז ב, ב. ספרי ופרש"י ברכה לג, ב.
(6) יתרו יט, יט.
(7) ראה רמב"ם הל' תשובה פ"ג ה"ד.
(8) פ"ב (לעיל ע' 4).
(9) ר"פ בחוקותי.

שבמשך הזמן נעשה הדבר בקביעות; אבל הכוונה בזה היתה בתנאי שיוסיפו בלימוד התורה ובעבודת התפלה³⁵.

— לכאורה, מה זה נוגע אלי? ובכן, אילו הייתי יושב בחדרי — מילא, אבל כשאני עומד או יושב כאן, ועלי לראות כל זה, הנה מחובתי לומר שללא קיום התנאי דהוספה בלימוד התורה ובעבודת התפלה, הרי זה נגד רצונו של כ"ק מו"ח אדמו"ר!

*

ט. בנוגע לכל האמור לעיל, בקשתי, שימסרו את הדברים בשאר המקומות שבהם אפשר למסרם.

אין בדעתי למסור את הדברים בעצמי, כי, אף שעתה הנני עומד בתנועה זו, אינני יודע באיזו תנועה אהי אחרי הבדלה...

ולכן הנני מוסר את השליחות לכל מי שיכול לכתוב ולפרסם את הנקודות המדוברות לעיל — שיכתוב ויפרסם את הדברים. ואין לחשוש "שמא יקדמנו אחר"³⁶, כי לא יזיק אם כמה יכתבו, ואדרכה: מה שיחסיר האחד — ימלא חבירו.

*

י. (כ"ק אדמו"ר שליט"א ברך ברכה אחרונה, כדרכו, מתוך הסידור, ואח"כ אמר:)

בסידורו של אדמו"ר הזקן, הנה לאחרי ברכה אחרונה, באים "ברכות אירוסין ונישואין"³⁷.

— כ"ק מו"ח אדמו"ר מדייק³⁸ בהסדר שקבע רבינו הזקן בסידורו, שהקידוש לראש-השנה מופיע לפני תפלת ערבית, אף שלכאורה הי' צ"ל מקומו לאחר תפלת ערבית, שאז הוא זמן הקידוש. —

ובנוגע לענינו:

עומדים אנו ביום השבת שלפני יוה"כ^פ, שעליו אמרו רז"ל³⁹: "ביום חתונתו"⁴⁰ — זה מתן-תורה, "יום הכפורים, שניתנו בו לוחות האחרונות"⁴¹, שזוהי ה"חתונה" של הקב"ה (החתן) עם כנסת ישראל (הכלה).

וההמשכה היא על כל השנה כולה — בכל יום ובכל רגע, כמ"ש¹⁰ "לרגעים תבחננו",

— אבל, לא באופן שיכול להיות שבר"ה נמשכת השפעת הטוב, ואעפ"כ, כאשר ההמשכה צריכה לבוא בפועל במשך השנה, אזי צ"ל ענין של בחינה כו' (כמבואר בקונטרס ומעין¹¹ פרטי הדברים בזה), אלא, שכבר בר"ה זה נמשכת השפעת הטוב בפועל ממש על כל הרגעים שבמשך השנה כולה —

שתהי' שנה טובה ומתוקה, בטוב הנראה והנגלה, בבני חיי ומזוני רויחי.

* * *

ה. כ"ק מו"ח אדמו"ר סיפר¹²:

בראש-השנה הראשון שהי' אדמו"ר הזקן במעזריטש, אמר "גוט — בהברת שורוק — יו"ט". ושאלו אותו: מניין לכם שצריכים לומר "גוט יו"ט" (בשורוק)? והשיב: אצלנו אומרים כך בכל הימים-טובים. ואמרו לו, שאצל הבעש"ט — שהי' בפולין, ששם היו אומרים בכל הימים-טובים "גיט יו"ט" (בחיריק) — הי' המנהג לומר בר"ה ומוצאי יוה"כ^פ: "גוט יו"ט" (בשורוק), כי, "גוט" בגימטריא ח"י, להמשיך חיות בימים ושנים וכל המועדים כו'.

וכיון שכ"ק מו"ח אדמו"ר סיפר זאת — המשיך זאת בדיבור, והרי ב"דבר מלך שלטון"¹³, ובאופן ש"יקום לעולם"¹⁴.

וכן גם בנוגע למשנת"ל במאמר¹⁵ הדיוק ד"טוב" במלופם, שמורה על תכלית הטוב¹⁶, ובאופן של "טוב טעם", שהו"ע התענוג, החל מלימוד התורה מתוך עריבות ("לערנען מיט אַ געשמאַק"), ועי"ז תומשך גם עריבות ("געשמאַק") גם בגשמיות.

ובפשטות — שיומשך ה"טוב" ("גוט") בכל המועדים וכל הימים של כל השנה כולה, שתהי' שנה טובה, וכתיבה וחתימה טובה, בגשמיות וברוחניות גם יחד.

(13) קהלת ח, ד.

(14) ישע"י מ, ח.

(15) פ"ג"ז (לעיל ע' 5 ואילך).

(16) ראה לקו"ת שה"ש יו"ד, סע"ד. וש"נ.

(10) איוב ז, יח. וראה ר"ה טז, א.

(11) מאמר כב פ"א.

(12) שיחת יום ב' דר"ה תש"ה בתחלתה

(סה"ש תש"ה ע' 8).

(38) סה"ש תש"ד בתחלתו.

(39) תענית כו, ב (במשנה).

(40) שה"ש ג, יא.

(41) פרש"י תענית שם.

(35) בזכרון אחדים: כדי ליתן כח להגוף

שלא יפריע כו'.

(36) לשון חז"ל — מו"ק יח, ב.

(37) ראה גם לקו"ש ח"כ ע' 115 הערה

בס"ד. שיחת ש"פ וילך, שבת תשובה, וא"ו תשרי, ה'תשכ"ב.

בלתי מוגה

א. נתבאר שהשם "שבת תשובה" (או "שבת שובה") – נוסף על פשטות הענין שנקרא כן ע"ש התחלת ההפטרה, "שובה ישראל"¹, בפנימיות הענינים², מורה שם זה על השייכות המיוחדת של שבת זה לענין התשובה, כי, דוגמת מעלת התשובה דעשי"ת על התשובה דכל השנה³:

(1) הושע יד, ב.

(2) ולהעיר, שאצל בני קשור הפשט עם הרמוז והדרוש והסוד, ועד שנעשים דבר אחד – שזהו החידוש של בני, שמחברים סתים וגליא ועושים משניהם דבר אחד: הן הסתים והגליא שבעצמם – חיבור סתים שבנשמה, אמונה פשוטה, עם כחות הגלויים, חב"ד כו' נוכמבואר בהמאמר דר"ה (ד"ה טוב טעם ודעת פ"ז (לעיל ע' 10 ואילך)) בפירוש הכתוב (תהלים קיט, טו) "טוב טעם ודעת למדני כי במצוותיך האמנותי", שמבלי הבט על גודל מעלת האמונה שאין למעלה הימנה, ועד שממשכת מבחי' פנימיות עתיק, צריך להמשיכה שתהי' (לא רק בבחי' ראי', אלא) גם בלימוד והשגה ("למדני") דוקא; ועי"ז פועלים חיבור סתים וגליא גם בעולם, כמ"ש (שמואל ב ז, כג. ועוד) "גוי אחד בארץ", היינו שמגלים בחי' "אחד" בארץ הגשמית (ראה תניא אגה"ק רס"ט. ובכ"מ); וענין זה נעשה ע"י חיבור סתים וגליא שבאורייתא, היינו, שהפשט שבתורה קשור עם הסוד שבתורה, עד שנעשים דבר אחד.

(3) וכמ"ש הרמב"ם (הל' תשובה פ"ב ה"ו) "אע"פ שהתשובה .. יפה לעולם" (שכל השנה זמנה הוא, וכמאמר המשנה (אבות פ"ב מ"י) "ישוב יום אחד לפני מיתתך", שפירושו (ראה שבת קנג, א) בכל יום, והיינו, שבכל יום צריך ליתן דין וחשבון לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה, כמו ביום המיתה), הרי "בעשרה הימים שבין ר"ה ויוהכ"פ היא יפה

ביותר ומתקבלת היא מיד", ועאכו"כ יוהכ"פ שהוא "זמן תשובה לכל" (שם ה"ז), ועד ש"עיצומו של יום מכפר" (שם פ"א ה"גד. וראה לקו"ש חכ"ט ע' 203. וש"נ), שזהו גילוי אור שלמעלה לגמרי מעבודת האדם.

וכיון שזמן זה הוא עת רצון למעלה – הרי זה פועל גם על עבודת האדם (כמ"ש (משלי כו, יט) "כמים הפנים לפנים גר"), שתשובת האדם היא באופן נעלה יותר, מפנימיות הנפש יותר – לא רק מדרגה שכבר נמשכה להיות שרש ומקור לכחות, אלא מעצם הנפש ממש שלמעלה מלהיות שרש ומקור הכחות*.

ולכן החל מר"ח אלול (שבו מתחילים הארבעים יום שתכליתם היא עשי"ת) מתחילים להרגיל את הגוף להענין ד"בקשו פני" (תהלים כז, ח), העבודה דפנימיות הנפש, ובעבודה דפנימיות הנפש גופא הולך וניתוסף בעילוי אחר עילוי, שהרי בפנימיות הנפש גופא ישנם כמה דרגות. וע"ד משנ"ת בהמאמרים (ראה ד"ה טוב טעם ודעת דר"ה פ"ה (לעיל ע' 9)), שיש בחי' פנימיות עתיק כמו שבא בפנימיות אבא, ויש בחי' פנימיות עתיק כמו שהוא במקומו, ועד לעצמות ממש.

(* וע"ד המבואר בענין שער הנו"ן, שנוסף לכך שכולל את שאר המ"ט שערים, ישנו גם עצם שער הנו"ן שלמעלה לגמרי מהמ"ט שערים, אפילו כפי שנכללים בשער הנו"ן (ראה לקו"ת במדבר יב, א ואילך. ובכ"מ).

אמנם, כיון שאין פרצופיהן שוין ואין דעותיהן שוות²⁹, הנה יש כאלו שכבר כתבו, ותבוא עליהם ברכה, ואלו שעדיין לא כתבו – יכולים עוד לכתוב, וכנ"ל – שהנני קורא את ה"פדיונות" עוה"פ ביוהכ"פ ובהושענא רבה.

והעיקר הוא – שכל האמור לעיל יבוא לידי מעשה בפועל.

*

ז. בנוגע לתלמידי הישיבה – הנה כיון שבאו לכאן תלמידים מישיבות במקומות שונים, וישנם ביניהם חלוקות שונות, מן הראוי שכל תלמיד ישפיע על שאר התלמידים באותם ענינים שקיבל מהמשפיע שלו, שבודאי הי' זה באופן של התלבשות לפי חושי התלמיד.

כלומר: מי שקיבל יותר את ענין עבודת התפלה – ישפיע על השני בענין עבודת התפלה; מי שעוסק יותר בלימוד הנגלה – ישפיע על השני בענין לימוד הנגלה; ומי שעוסק יותר בלימוד החסידות – ישפיע בענין זה על מי שצריך חיזוק בדבר.

ועי"ז יקויים הענין ד"אתם נצבים היום כולכם"³⁰, ובאופן ד"טוב טעם ודעת למדני", בהוספה ולמעלה יותר מאשר "במצוותיך האמנותי"⁹.

*

ח. ישנם כאלו שממתינים וסופרים את הרגעים שנותרו עד שיסיימו את השיחות והמאמרים כו', כדי שיוכלו לחטוף חתיכת "מזונות" או מים, ולחלק מהם לנאספים... ובאופן שהכל יראו שהוא הצליח לחטוף "כזית" או "שני זיתים", או אפילו "ככותבת", ועד ל"חלק הארי"... והוא המחלק לאחרים, וממילא "טוב עין יבורך"³¹!...

ואם בכל השנה כולה כן הוא, עאכו"כ בימים אלו כאשר באים לכאן ממקומות שונים, שאז יהי' "שמעו הולך בכל המקומות"³² שהוא זה שחטף וחילק!...

ובכן, יש לדעת שהסדר של חטיפת שיריים³³ לא הי' בליובאוויטש ולא בחב"ד³⁴, אלא שכ"ק מו"ח אדמו"ר הנהיג זאת לפרקים, אלא

(29) ראה ברכות נח, א. סנהדרין לח, א. (33) כ"ק אדמו"ר שליט"א התבטא שענין זה הוא בבחי' "חוטב עצים" – החוטפים

(30) ר"פ נצבים. וראה לקו"ת שם. "לעקאח", ו"שובא מימך" – המשקה.

(31) משלי כב, ט. (34) ראה גם תו"מ חט"ו ע' 226. וש"נ.

(32) ע"ד לשון הכתוב – אסתר ט, ד.

(29) ראה ברכות נח, א. סנהדרין לח, א. (33) כ"ק אדמו"ר שליט"א התבטא שענין זה הוא בבחי' "חוטב עצים" – החוטפים

פועל (וגם אצל אלו הנמצאים כאן — לא רואים עדיין את התוצאות בפועל, אלא "בכח" בלבד).

ולכן הנני חוזר עוד הפעם על תוכן הדברים בעל-פה, מתוך תקווה שהדברים יפעלו פעולתם.

ואם אלו שבאו לכאן השתא לא יסיפו ח"ו בלימוד התורה ובעבודת התפלה — הנה בשנה הבאה, אם ח"ו לא יבוא משיח עד אז, יהי צורך לשקול בישוב-הדעת אם כדאי להם להגיע לכאן שוב, דבר הכרוך גם בהוצאת ממון רב וכו'.

וזאת למודעי, שאין בדעתי לשלוח "מרגלי חרש"²³. — ענין זה ישנו כבר באגה"ק²⁴, וכיון ש"דברי צדיקים קיימים לעד"²⁵, הרי אותם שלוחים ששלח רבנו הזקן עומדים ורואים את ההנהגה עתה! ... ותקוותי שאף אחד לא יפטור את עצמו מההוספה בלימוד התורה, עבודת התפלה וקיום המצוות בהידור.

ו. ויש להוסיף עוד ענין — שבעצם לא הייתי מספר זאת, והסיבה היחידה שהנני מספר זאת היא, כדי שכולי האי ואולי יפעלו הדברים פעולתם:

בנוגע לה"פדיונות" — הנה נוסף לכך שהנני קוראם על ציון ("אוהל") כ"ק מו"ח אדמו"ר, הנני קוראם גם על אותו שולחן²⁶... שבו התפלל, למד ואמר דא"ח...

— מפני קוצר הזמן אינני מספיק לקרוא את כל ה"פדיונות", אבל כל דבר הוא בהשגחה פרטית, וה"פדיונות" שנקראים, פועלים וממשיכים גם על אלו שאין נקראים, במחשבה, בדיבור, ועד למעשה בפועל. —

וביחוד כ"פ — הנני קורא את ה"פדיונות" עוד הפעם, ובהושענא רבה — עוד הפעם²⁷.

ובכן: כל אחד שכותב פ"נ, צריך להוסיף בלימוד התורה ובעבודת התפלה, שע"ז יומשכו הבקשות שביקש בהפ"נ.

ובקשר לזה היתה ההצעה²⁸, שכל אחד יוסיף ויכתוב בהפ"נ שלו ע"ד קביעות השיעורים בלימוד התורה, נגלה וחסידות, ובעבודת התפלה.

(23) ע"ד לשון הכתוב — יהושע ב, א.

(24) סוס"א.

(25) ראה אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ג ע' 171.

תקעו. ח"ד ע' שלט. ח"י ע' קמו. ח"יא ע' 171.

(26) כ"ק אדמו"ר שליט"א הפסיק כשקולו נחנק מבכי (המו"ז).

(27) ראה גם סה"ש תש"ח ע' 171.

(28) ראה אג"ק ח"כ ע' שלב ואילך.

(תשובה עילאה שמצד בחי' היחידה⁴), כן היא גם המעלה דשבת על ימות החול, ולכן, ביום השבת דעשי"ת שבו היא התשובה על השבתות של כל השנה⁶, אזי היא אמיתית ושלמות עבודת התשובה⁷ — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס⁸ בלקו"ש ח"ד ע' 143 ואילך.

ב. [נסיים כ"ק אדמו"ר שליט"א:]

כל האמור לעיל הוא מעלת עבודת התשובה דשבת תשובה; אמנם, תכלית הכוונה היא — שכל הענינים הנעלים יומשכו למטה דוקא.

הוא "לשנות טבע מדותיו", ואילו ג' הימים דר"ה ויוהכ"פ הם כנגד ג' ראשונות, בחי' המוחין.

(7) ועפ"ז יובן פנימיות הטעם שהמפטיר דשבת שובה צ"ל ע"י גדול דוקא, ואין קטן עולה למפטיר בשבת שובה*, כי: אמיתית הפירוש ד"גדול" הוא — שאין גדול הימנו, שהרי אם יש גדול ממנו, שוב אינו גדול אמיתי, כיון שלגבי הגדול ממנו קטן הוא. וגדול שאין גדול ממנו — הרי זה רק ע"י ההתקשרות עם העצמות, אמיתית הגדלות. ולכן נאמרת ההפסטה שבת שובה ע"י גדול דוקא, כיון שהתשובה דשבת שובה נמשכת מפנימיות הנפש ממש, שהיא מגעת בפנימיות עתיק ממש, ועד להעצמות, שהוא אמיתית הגדלות.

(8) בשילוב עם שיחת שבת תשובה תשכ"ז.

(* מלבד הטעם הפשוט, שלא שייך אצלו שלימות ענין התשובה, לפי שפסוק מכל המצוות, וגם קטן שהגיע לחינוך. ה"ז מצוותי' דאב לחנך בנו אבל הקטן עצמו פסוק, אלא שבדרך ממילא מסתעף מזה חיוב גם על הבן, כיון שמבלעדיו לא יוכל האב לקיים את מצות החינוך (וע"ז מצות ברכת הנינים, שחיובה על הכהנים, אלא שבדרך ממילא מסתעף מזה חיוב על כל ישראל, כדי שיהי' לכהנים למי לברך. וכן מצות פרי' ורבי', שמצותה על הזכרים דוקא, אלא שבדרך ממילא מסתעף מזה חיוב גם על הנשים, כיון שמבלעדיהן אין האנשים יכולים לקיים את המצוה (וראה לקו"ש ע' 41 ואילך (ובהערה 39), וש"נ).

(4) ולכן שייכת תשובה זו גם בצדיקים, וכמבואר בלקו"ת (דרושי ר"ה ס, ד) ש"העולם טועים לומר דוקא אנשים פחותי הערך ובעלי עבירות הם הם הצריכים לתשובה", והיינו, שבמדריגת "עולם", מלשון העלם והסתר, ענין התשובה אינו אלא כדי לתקן את הפגמים שמצד העלם והסתר העולם; אבל "האמת אינו כן", כי אמיתית ענין התשובה הוא — "והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה" (קהלת יב, ז. לקו"ת ר"פ האזינו), "נתנה" דייקא, בחי' מתנה שהיא למעלה ממכירה.

(5) אותיות "תשב" (תניא אגה"ת ספ"י), אף שאין בו אמירת תחנון כו' — שמוזה מוכח שאין זו תשובה על חטאים, אלא תשובה עילאה, המשכת תענוג אלקי, כמ"ש (ישע"י נח, יג) "וקראת לשבת עונג". — ולהעיר גם מהשייכות דשבת ליוהכ"פ, שנקרא "שבת שבתון" (אחרי טז, לא. אמור כג, לב), שענין התענית שבו הוא בבחי' "לחיותם ברעב" (תהלים לג, יט. לקו"ת שה"ש יד, ב), שמבחי' הרעב גופא נעשה חיות, שהר"ע התענוג (כידוע (ראה תו"מ סה"מ תמוז ע' מד. וש"נ) בפירוש ברכת "בורא נפשות כו", ש"החיות בהם נפש כל חי" אינו מילוי החסרון, אלא ענין התענוג).

(6) ככל שבעת ימי השבוע שבו הימים שבין ר"ה ליוהכ"פ (ראה סידור האריז"ל (עשי"ת)) — כנגד ז' המדות [שבהם היא עיקר עבודת האדם, וכידוע (לקו"ד ח"א נו, אי"ב) הפתגם שאמר הצ"צ בשם רבינו הזקן, ונמסר אלינו ע"י כ"ק מו"ח אדמו"ר, שכל ענין החסידות — שהר"ע עבודת האדם —

וכמשנת"ל בהמאמר⁹ בפירוש הכתוב "טוב טעם ודעת למדני", שגם הענינים ד"טוב טעם ודעת" צריך להמשיכם בבחי' "למדני" דוקא.

וזהו שלאחרי הפסוק "שובה ישראל גו"¹⁰ נאמר¹⁰ "קחו עמכם דברים גו" — שהכוונה היא שהענינים ד"שובה ישראל גו" ירדו בהמשכה למטה, בבחי' "קחו עמכם דברים"¹¹.

וטעם הדבר — דכיון שלגבי העצמות הרי גשמיות ורוחניות שוים לפניו, לכן יכולה להיות ההמשכה גם בגשמיות, ואדרבה, כמבואר בארוכה בא' השיחות¹² שהעצם קשור עם הגוף הגשמי דוקא.

* * *

ג. מאמר (כעין שיחה) ד"ה שובה ישראל עד הוי' אלקיך.

* * *

ד. בנוגע לאלו שבאו לכאן ממקומות שונים, לאחרי שעזבו את ביתם כו' — שעליהם חל הענין ד"נותנין עליו חומרי מקום שיצא משם וחומרי מקום שהלך לשם"¹³, כמדובר לעיל¹⁴ — הרי כאשר הנסיעה היא למשך זמן שכולל יו"ט, שבו חייב אדם לשמח את אשתו¹⁵, אזי ההיתר היחיד לזה הוא כאשר הנסיעה היא לצורך הוספה בלימוד התורה ובעבודת התפלה ובקיום המצוות בהידור.

ובפרט בנוגע לאלו הבאים מארץ-ישראל, שאצלם ניתוסף גם ענין היציאה מארץ-ישראל לחוץ-לארץ, והרי פסק הרמב"ם¹⁶ שמותר לצאת מארץ-ישראל רק כדי "ללמוד תורה או לישא אשה" — כולל גם התוכן הפנימי ד"לישא אשה", דכשם שענין הנישואין הוא חיבור האיש והאשה באופן שהאיש שולט על האשה, כמארז"ל¹⁷ "אשה כשרה עושה רצון בעלה", כן הוא בפנימיות הענינים, שענין הנישואין הוא התחברות הנשמה והגוף (איש ואשה) באופן שהנשמה שולטת על הגוף, ע"י העסק בלימוד התורה ועבודת התפלה.

וכשם שהרמב"ם פוסק שמותר לצאת מא"י לחו"ל רק כדי "ללמוד

9) כנ"ל הערה 2.
10) הושע יד, ג.
11) ראה סד"ה שובה ישראל שנאמר בהתוועדות (לעיל ע' 23). תו"מ סה"מ תשרי ע' קב. וש"נ.
12) שיחת שמח"ת תרס"ט (סה"ש תורת שלום ע' 120 ואילך).
13) פסחים רפ"ד.
14) שיחת ש"פ נצבים ס"ב (תו"מ חל"א ע' 233).
15) פסחים קט, א. טוש"ע (ואדה"ז) אר"ח סתקכ"ט ס"ב (ס"ז).
16) הלי' מלכים פ"ה ה"ט.
17) תדבאר פ"ט. רמ"א אה"ע סו"ס טט.

תורה או לישא אשה" — כן הוא גם בנוגע להיציאה מביתו (גם בחו"ל) בזמן שבו חייב לשמח את אשתו (כנ"ל), שגם יציאה זו מותרת רק כדי "ללמוד תורה או לישא אשה".

ומזה מובן, שכל אלו שבאו לכאן, צריכים לנצל את הזמן שנמצאים כאן כדי להוסיף בלימוד התורה, בנגלה ובחסידות, ובעבודת התפלה.

ואפילו אלו שבאו לכאן כדי לארגן פעולות של גביית כספים לטובת המוסדות כו', שהוא דבר גדול, כמ"ש¹⁸ "ותומכי" מאושר" — הרי גם זה נכלל במארז"ל¹⁹ "כל מזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה כו'" על כל השנה כולה, עד כ"ט אלול תשכ"ב, ולכן דוקא כשהנהגה בימים אלו תהי' כדבעי תהי' הקצבה בהרחבה כו'.

וכל זה — נוסף לכך על המובן ופשוט, שכיון שנמצאים בעשרת ימי תשובה, הרי אין זה הזמן המתאים ללכת לטייל, או לקרוא "עיתון" ("פייפער") כמנהג בעלי-בתים חשובים — אלו הנקראים באמריקא בעלי-בתים חשובים...; בעשי"ת יש להוסיף בהעסק בלימוד התורה נגלה וחסידות, בעבודת התפלה — שאינה דבר נוסף על לימוד התורה, אלא היא הנותנת כח בלימוד התורה, ובקיום המצוות בהידור.

ה. וכיון שענין זה זה נוגע אלי — שהרי יש לי חלק בסיבת בואם לכאן, ובמילא מוטלת עלי חלק מה"אשמה"... — הנני מבקש, שכל אלו שאינם רוצים לגרום לי צער, יוסיפו בלימוד התורה ובעבודת התפלה, ואם לאו — אסור להם לבוא לכאן!

— וגם אלו הדרים כאן, אם אינם מוסיפים בלימוד התורה ובעבודת התפלה, הנה מוטב שישבו בביתם עם בני-הבית ויאכלו "קוגל"!!! כפי שפוסק רבינו הזקן²⁰ שבזה מקיימים מצות עונג שבת. — ולהעיר:

כבר כתבתי בשנה שעברה²¹ אודות כל האמור לעיל, וגם קבעתי עבור האורחים סדר מיוחד בלימוד התורה²², ואעפ"כ השתמטו מזה, בתירוץ שונים.

ובכלל, לא רואים עדיין את ה"תוצאות" מהנסיעה לכאן בשנה שעברה; ענין זה הוא עדיין "בכח"... והנני יושב וממתין שיבוא לידי

18) משלי ג, יח. וראה זח"ג נג, ב.
19) ביצה טז, רע"א.
20) שו"ע אר"ח סרמ"ב.
21) אג"ק ח"ט ע' תיד ואילך.
22) ראה שיחת ש"פ האזינו, שבת שובה דאשתקד ס"ט (תו"מ חכ"ט ע' 20 ואילך).